ליבעראליזם, א אידישע טראדיציע

פון ד. קערצער

עס איז דער ווילען פון דעם שיק־זאל, אז דער בירגערליכער חשבון הנפש, זאל זיך צוזאמענטרעפען מיט דעם אי־דישען. — אין דער צייט ווען דער איד וועט זיך פארבאריטען פאר זיין רעלי־גיעזען יום הדין און חשבון הנפש, וועט אויך שטאטפינדען דער פאליטישער יום הדין, און די בירגער וועלען אורטיילען „מי ימשול בכפה" ווער זאל רעגירען דאס לאנד אין די קומענדע פיער יאהר, אויך גלייכצייטיג אויסדריקען די נוט־הייסונג, אדער די פארדראמונג פון די מעשים פון דער לעצטער רעגיערונג. — עס פארשטעהט זיך אז ביי דעם חשבון פינורירען הויפטזעכליך עקאנאמישע פראגען און מאטעריעלע ציפערען, אבער דאך זענען פאראן מאראלישע פראגען, אדער, אידעאלע פרינציפען וועלכע זע־נען פארבונדען מיט מאטעריעלע פראגען.

דער אידישער בירגער איז פאראינ־טערעסירט אין דעם וואהלזיין פון דעם לאנד, צוזאמען מיט אלע בירגער, און אלע פראגען וואס בארירען די אלגע־מיינע באפעלקערונג, בארירען אויך דעם אידען. — דער אידישער בירגער האט אויך זייטיגע פראבלעמען, וועלכע זענען אפטמאל כמעט ספעציפיש אידישע. איי־גיגע פון זיי קומען צוליעב דעם וואס מיר אידען זענען א קליינע מינאריטעט דא אין לאנד און נויטיגען זיך אין עקסטרא שריט ווי א שוואכער עלעמענט, און איי־גיגע זענען מאראלישע פראבלעמען, ווי די פראגע פון אימיגראציע א. ד. ג. — די לעצטע איז פאר דעם אידען א טיע־פערע פראגע און מעהר אנריהרענדע ווי זי איז פאר דעם ניט־אידישען בירגער. עס איז ניט נויטיג צו געבען ערקלערונ־גען וואהרום עס איז אזוי, ווייל יעדער איד ווייסט וואס די אימיגראציאנס פראגע מיינט פאר איהם. — צוליעב די אלע טעמים איז דער אידישער בירגער זיכער פאראינטערעסירט אז דאס לאנד זאל ווערען רעגירט פון א עהרליכע קאנ־סטרוקטיווע רעגיערונג, וועלכע זאל זאר־גען פאר דעם וואהלזיין פון דעם גאנ־צען לאנד, ניט פון יחידים.

די צושטאנדען אין לאנד יעצט זע־נען אזעלכע, אז דער אויסוואהל איז בלויז צווישען צוויי פארטייען: די קאנסער־וואטיווע און ליבעראלע. — יעצט שטעלט זיך די פראגע, וועלכע פארטיי דארפען די אידען שטיצען? די ביטערע פאליטי־שענס האבען זיך שוין זייערע מעטארען ווי אזוי אויפצוהויבען און פאנאנדער־בלאזען קליינע אונווייכטיגע כלומרשדיגע אישוס וועלכע זאלען מאכען א רויך און א טומעל צו פארטונקעלען די אמת'ע אי־שוס, און דערמיט צו פארפלאנטערען די מוחות פון דעם נאאיוועם בירגער, דער־פאר איז זעהר וויכטיג אז די אידישע בירגער זאלען זיך אריינקלעהרען אין די־זער פראגע און גיבען זיך א חשבון־הנפש אויך אין דיזען געביט. עס וועט ניט שאדען צו נעהמען אלס מאס־רעגעל די היסטאריע פון דער פארגאנגענהייט, ניט נאר פון קאנאדע נאר פון דער גאנצער וועלט, און זעהן וואס מען קאן לערנען פון דעם. — די היסטאריע ציינט אונז אז די קאנסערוואטיווען זענען געווען אין רוסלאנד: די שווארצע מאות, די כולי־גאנעס, אנטיסעמיטען און די גאנצע צא־רישע קאמארילע; אין דייטשלאנד און עסטרייך: די האקענקרייצלער א. ד. ג., די קלעריקאלען, שאווייניסטען און די פינסטערע חברותא; אין איטאליען די פא־שאיסטען; אין אמעריקא און קאנאדע זענען זיי פארדעקט אונטער מאסקען, און דערפאר איז דערפאר איז עס אייך שווער צו בעצקאי. ניט אומזיסט איז עס געווא־רען ביי אידען א טראדיציע צו באר־טראכטען די קאנסערוואטיווען ווי שווארצע מאות און רעאקציאנערען און די לי־בעראלען אלס פרייהייטס קעמפער. אין רוסלאנד פלעגען די שווארצע מאות אנ־רופען די ליבעראלע פארטיי: די אידי־שע פארטיי. עס איז געווען א גרויסער אמת אין דעם.

צייטען בייטען זיך, און דער שביל הזהב, דער מיטעלוועג אין וועלבען די לי־בעראלען געהען געוועהנליך, קעגנס אי־מער צופרידענשטעלען אלעמען, און עס האבען זיך אנטוויקעלט לינקערע ריכטונ־גען. אבער מיט וועמען געהען די לעצטע האנט אין האנט? מיר ברויכען ניט צו נעהן ווייט זוכען, מיר קאנען זעהן דעם ביישפיעל דא אין לאנד.

מיט וועמען שטימען די פראגרע־סיווע עלעמענטען דא אין לאנד? מיט די ליבעראלען!

מיט וועמען מאכען זיי בלאקס צו די וואהלען? מיט די ליבעראלען!

עס איז ניט קיין צופאל! עס איז דער לאגישער וועג אז פראגרעסיוון און ראדיקאלען זאלען געהן האנט אין האנט מיט ליבעראלען, אין וועמעס פראגראמע עס געפינט זיך פיעל עהנליכעס און גע־מיינשאפטליכעס. — אזוי איז עס געווען איבעראל און אזו איז עס נאטירליך דא. — וואס עס איז יא אומגאטירליך, אז עס זאלען זיך געפינען אידען וועלכע זאלען שטיצען די קאנסערוואטיווען. — פון קיין שטאנדפונקט איז ניטא קיין באראכ־טיגונג פאר דעם אויסער פון א „מה־יפת" פאליטיק.

וואס האט געטאן די קאנסערוואו־טיווע רעגיערונג אין צייט פון דער מלחמה? האבען זיי ניט מיט א שטריך פון א פעדער צוגענומען די פאליטישע רעכט פון א באדייטענדע צאהל בירגער? עס איז דאן ניט געווען קיין שום נויטיג־קייט פאר דעם אויסער צו מאכען זיכער די עלעקשאן פאר זייער פארטיי. — פיע־לע קאנסערוואטיווען בענקט זיך יעצט שטארק נאך דעם... ווי אזוי באהאנדלען די קאנסערוואטיווען אונז אידען אין באר־צוג צו פארטרעטערשאפט? האט ווען עס איז די קאנסערוואטיווע פארטיי אין קאנאדע געפונען פאר נויטיג צו גיבען אידען וואס זיי קומט, כאטש פראפאר־ציאנעלע פארטרעטערשאפט? זענען 60 טויזענט פון אנטעריא און 150 טויזענט פון קאנאדע באראכטיגט צו פארטרעטער־שאפט? מיר האבען געזעהן אידישע פארטרעטער אין אנדערע לענדער זאגאר דארט וואו אידען זענען ניט געווען צו פארטרעטען. די קאנסערוואטיווען געפי־נען ניט קיין פאסיגען אידען צו שיקען צום פארלאמענט, און אפילו ניט צו פאר־טרעטען אידען פאר די ריידענינס וועלכע זענען אפילו באזעצט פון כמעט בלויז אי־דען.

האבען זיי ווען געמאכט א פארזוך צו גיבען אונז פארטרעטערשאפט? ניין! ווי טוען עס ניט!

זיי האבען די מעגליכקייט עס צו טאן אין טאראנטא, עס איז אבער ניט זייער געוואהנהייט צו באטראכטען דעם אידען אלס גלייכבארעכטיגטען בירגער. דא איז ניט דער פלאץ צו גיבען א רשימה פון אלע עוולות וואס די קאנ־סערוואטיווע פארטיי איז באנאנגען קע־גען די בירגער בכלל און אידען בפרט. עס וואלט געווען גענוג מאטעריאל פאר א בוך. — די ערב עלעקשאן הבטחות וועלכע זענען אנב אורחא אזוי אב־סטראקט און אונקלאהר, האבען קיין ווערט. דער טאראראם מיט פי. סי. 534, אדער בעסער געזאגט די קאמענטארען צו דעם, זענען א קליינע רפואה דער אימי־גראציאנס־פראגע. — די ציפער פון אפ־ליקאציעס פון דעם קלאם אימיגראנטען איז זעהר קליין און אומבאדייטענד אז עס לוינט זיך ניט אפילו אפצושטעלען אויף דעם. — מען אורטיילט רעגירונגען לויט זייערע אויפטואונגען. ווי אזוי קרי־טיש מען זאל זיך ניט באציהען, מוז דער עהרליכער קריטיקער מודה זיין אין צוויי זאכען: ערשטענס אז די לעצטע ליבע־ראלע רעגיערונג האט געהאט די שטארק־סטע אבסטרוקציע מצד די קאנסערוואו־טיווען, וואס די היסטאריע פון קאנאדע האט ווען פארצייכענט. אלע עטיקעטען פון פארלאמענטאריזם זענען איינגעריכט געווארען פון די קאנסערוואטיווען, און אלע מעטארען זענען געווען כשר פאר זייער באארד אף סטראטעגיע, אין קאמף צו צושטערען די ליבעראלע רעגיערונג. אונטער אזעלכע אומשטענדען קאן א רע־גיערונג טאן וועניג קאנסטרוקטיווע ארב־בייט, ווייל זי מוז דאך זיין כסדר אויף דער וואך צו האלטען איהר פאזיציע. צווייטענס, אז דער ראב בודזישעט איז דער ראדיקאלסטער בודזישעט וואס איז ווען דורכגעפיהרט געווארען אין קאנא־דע, און איז באמת א בודזישעט צו גונס־טען די מאסען און ניט א פריווילעגיר־טען קלאס.

די קאנסערוואטיווען האבען געמאכט א ויצעקו, גוואלד! דאס לאנד געהט צו גרונד, די אויטאמאביל אינדוסטריע וועט אונטערגעהן. דער שלאף איז אבער אזוי צעוו, פון דער צווייטער זייט פירשט טרור בעצקאי. ניט אומזיסט איז עס געווא־רען ביי אידען א טראדיציע צו באר־טראכטען די קאנסערוואטיווען ווי שווארצע מאות און רעאקציאנערען און די לי־בעראלען אלס פרייהייטס קעמפער. אין רוסלאנד פלעגען די שווארצע מאות אנ־רופען די ליבעראלע פארטיי: די אידי־שע פארטיי. עס איז געווען א גרויסער אמת אין דעם.

צייטען בייטען זיך, און דער שביל הזהב, דער מיטעלוועג אין וועלבען די לי־בעראלען געהען געוועהנליך, קענען אי־מער צופרידענשטעלען אלעמען, און עס האבען זיך אנטוויקעלט לינקערע ריכטונ־גען. אבער מיט וועמען געהען די לעצטע האנט אין האנט? מיר ברויכען ניט צו נעהן ווייט זוכען, מיר קאנען זעהן דעם ביישפיעל דא אין לאנד.

מיט וועמען שטימען די פראגרע־סיווע עלעמענטען דא אין לאנד? מיט די ליבעראלען!

מיט וועמען מאכען זיי בלאקס צו די וואהלען? מיט די ליבעראלען!

עס איז ניט קיין צופאל! עס איז דער לאגישער וועג אז פראגרעסיוון און ראדיקאלען זאלען געהן האנט אין האנט מיט ליבעראלען, אין וועמעס פראגראמע עס געפינט זיך פיעל עהנליכעס און גע־מיינשאפטליכעס. — אזוי איז עס געווען איבעראל און אזו איז עס נאטירליך דא. — וואס עס איז יא אומגאטירליך, אז עס זאלען זיך געפינען אידען וועלכע זאלען שטיצען די קאנסערוואטיווען. — פון קיין שטאנדפונקט איז ניטא קיין באראכ־טיגונג פאר דעם אויסער פון א „מה־יפת" פאליטיק.

וואס האט געטאן די קאנסערוואו־טיווע רעגיערונג אין צייט פון דער מלחמה? האבען זיי ניט מיט א שטריך פון א פעדער צוגענומען די פאליטישע רעכט פון א באדייטענדע צאהל בירגער? עס איז דאן ניט געווען קיין שום נויטיג־קייט פאר דעם אויסער צו מאכען זיכער די עלעקשאן פאר זייער פארטיי. — פיע־לע קאנסערוואטיווען בענקט זיך יעצט שטארק נאך דעם... ווי אזוי באהאנדלען די קאנסערוואטיווען אונז אידען אין באר־צוג צו פארטרעטערשאפט? האט ווען עס איז די קאנסערוואטיווע פארטיי אין קאנאדע געפונען פאר נויטיג צו גיבען אידען וואס זיי קומט, כאטש פראפאר־ציאנעלע פארטרעטערשאפט? זענען 60 טויזענט פון אנטעריא און 150 טויזענט פון קאנאדע באראכטיגט צו פארטרעטער־שאפט? מיר האבען געזעהן אידישע פארטרעטער אין אנדערע לענדער זאגאר דארט וואו אידען זענען ניט געווען צו פארטרעטען. די קאנסערוואטיווען געפי־נען ניט קיין פאסיגען אידען צו שיקען צום פארלאמענט, און אפילו ניט צו פאר־טרעטען אידען פאר די ריידענינס וועלכע זענען אפילו באזעצט פון כמעט בלויז אי־דען.

האבען זיי ווען געמאכט א פארזוך צו גיבען אונז פארטרעטערשאפט? ניין! ווי טוען עס ניט!

זיי האבען די מעגליכקייט עס צו טאן אין טאראנטא, עס איז אבער ניט זייער געוואהנהייט צו באטראכטען דעם אידען אלס גלייכבארעכטיגטען בירגער. דא איז ניט דער פלאץ צו גיבען א רשימה פון אלע עוולות וואס די קאנ־סערוואטיווע פארטיי איז באנאנגען קע־גען די בירגער בכלל און אידען בפרט. עס וואלט געווען גענוג מאטעריאל פאר א בוך. — די ערב עלעקשאן הבטחות וועלכע זענען אנב אורחא אזוי אב־סטראקט און אונקלאהר, האבען קיין ווערט. דער טאראראם מיט פי. סי. 534, אדער בעסער געזאגט די קאמענטארען צו דעם, זענען א קליינע רפואה דער אימי־גראציאנס־פראגע. — די ציפער פון אפ־ליקאציעס פון דעם קלאם אימיגראנטען איז זעהר קליין און אומבאדייטענד אז עס לוינט זיך ניט אפילו אפצושטעלען אויף דעם. — מען אורטיילט רעגירונגען לויט זייערע אויפטואונגען. ווי אזוי קרי־טיש מען זאל זיך ניט באציהען, מוז דער עהרליכער קריטיקער מודה זיין אין צוויי זאכען: ערשטענס אז די לעצטע ליבע־ראלע רעגיערונג האט געהאט די שטארק־סטע אבסטרוקציע מצד די קאנסערוואו־טיווען, וואס די היסטאריע פון קאנאדע האט ווען פארצייכענט. אלע עטיקעטען פון פארלאמענטאריזם זענען איינגעריכט געווארען פון די קאנסערוואטיווען, און אלע מעטארען זענען געווען כשר פאר זייער באארד אף סטראטעגיע, אין קאמף צו צושטערען די ליבעראלע רעגיערונג. אונטער אזעלכע אומשטענדען קאן א רע־גיערונג טאן וועניג קאנסטרוקטיווע ארב־בייט, ווייל זי מוז דאך זיין כסדר אויף דער וואך צו האלטען איהר פאזיציע. צווייטענס, אז דער ראב בודזישעט איז דער ראדיקאלסטער בודזישעט וואס איז ווען דורכגעפיהרט געווארען אין קאנא־דע, און איז באמת א בודזישעט צו גונס־טען די מאסען און ניט א פריווילעגיר־טען קלאס.

די קאנסערוואטיווען האבען געמאכט א ויצעקו, גוואלד! דאס לאנד געהט צו גרונד, די אויטאמאביל אינדוסטריע וועט אונטערגעהן. דער שלאף איז אבער אזוי בולט, אז מען דארף ניט זיין פירשט טרור־דענט פון פאליטישע עקאנאמיע צו זעהן דעם ליגען.

אז דאס לאנד איז אין א בעסערען צושטאנד ווי עס איז געווען מיט פיער יאהר צוריק, קאן מען זעהן פון דעם כא־ראמעטער פון האנדעל, ווי דער עקספארט האט איבערשטייגט דעם אימפארט מיט הונדערטער מיליאנען, וועלכער איז דער זיכערסטער אנווייזער אויף דעם פראג־גרעס. — די ווערט פון קאנארער דאלאר האט איבערשטייגט דעם אמעריקאנער דאלאר, דאס רייכסטע לאנד אין דער וועלט. דער פארנרעסערטער איינקונפט פון די באהנען, ספעציעל פון די ק. נ. ר. וועלכעס איז פאר זיך זעלבסט א דעווא־לוציע. אנשטאט א דעפיציט פון 11 מי־ליאן דאלאר, א פראפיט פון 32 מיליאן דאלאר. עס האלט שוין נאהענט, אז די באנקראטירטע ירושה, זאלען ווערען זעלבסטשטענדיג און קאנען דעפען אלע פיקסט טשארדזשעס און פראצענט אויף דער אינוועסטענט. די בעף סטאטיס־טיקס ווי אויך די פארקלענערטע צאהל פון ביזנעס־פעהלערען ציינען אלע אן א פארבעסערונג. — דער גרעסטער בלאף איז, דער ויצעקו פון די אויטאמאביל מאנגאטען. ניט נאר זענען זיי ווייט פון אונטערגאנג, נאר זיי האבען געהאט דאס בעסטע יאהר אין דער געשיכטע פון אויר־טאמאטיוו אינדוסטריע.

די דזשענעראל מאטאר פון אשא־ווא, וועלכע האט טשעמפיאנירט דעם קאמף קעגען דעם ראב בודזישעט, מיט דער אימפאזאנטער דריי־טויזענדער דע־לעגאציע קיין אטאווא, האט געגעבען איהרע שערהאלדערס 50 פראצענט פרא־פיט פאר לעצטען יאהר (יעדער שער־האלדער האט באקומען א האלבע שער צו יעדע שער אלס א פ־עמיום). שטעלט זיך פאר די מורא אז פארד אף דיטראיט, דזשענעראל מאטארס אף אמעריקא, און די איבעריגע, וועלען ארויסטרייבען זיך זעלבסט פון ביזנעס אין קענערע! און אזוי דארפען גענומען ווערען ערנסט די קראקאדיל טרעהרען פון די קאנסערוואו־טיווען אויף חרבן ביתר, — מיר זעהען שוין דעם ענטפער פון דעם וואס אלע מאנופעקטשורערס פון אויטאמאביל־ען פארגרעסערען זייערע פעבענס. די ג. מאטאר האט אין מאנאט יוני פארקויפט 60 פראצענט מעהר אויטאמאביל־ען ווי אין יוני 1925. — דאס איז א כאראק־טעריסטישע אפשאצונג פון דער עהרליכ־קייט פון דער קריטיק אויף דעם ראב־בודזישעט. און צום לעצט די בינג אישו־. — דער בעסטער מיטעל אין אימער גע־ווען אפצוטאן אלע מעשי הערתעים אונ־טער דעם צודעק פון דעם פלאג און די מאסקע פון פאטריאטיזם. מיט דיעזע סטראטידלעס האבען די קאנסערוואטי־ווען גהאלטען פיעלע יאהרען די לייצעס אין זייערע הענט, און פיעלע מאל צוגע־נומען ביי דער אפאציצע די מעגליכקייט פון פרייע קריטיק, פארשרייענדיג זיי מיט לאיאליטעט. — די מורא צו ווערען נעשטעמפעלט אלס אומלאיאל האט ביי פיעלע בירגער צוגענומען דעם מוט ארויסצוזאגען פריי זייערע עהרליכע אי־בערצייגונגען. ספעציעל אין אוא לאיא־לען שטאט ווי אנטעריא איז.

דער קאשמאר פון דער מלחמה פאר־שווינדעט לאנגזאם, און די אילוזיעס פון פלאג מיט פאטריאטיזם טרעטען אף דעם וועג פאר די ווירקליכע פאקטען. — די ווירקליכקייט איז, אז מיר קאנאדער בער־גער דארפען ניט זיין קיין בעסערע רוי־מער ווי דער פאפסט אז ובעסערע פאט־ריאטען ווי דער קעניג. — דאס וואס די בירגער פון ענגלאנד באטראכטען פאר זייערע עלעמענטארע רעכט, דארפען מיר אויך באזיצען.

די גרעניצען פון דער העבערער פרע־ראגאטיוו דארפען זיין לכל הפחות, אויך די גרעניצען פאר קאנאדע. — מיר קא־נען דאך ניט צולאזען דעם נעראנק אז קאנאדע זאל צוריק פארוואנדעלט ווערען אין א קאלאניע מיט אן אבסאלוטען חער־שער. — מיהען מיט לארד בינג האבען געגעבען קאנאדער אויטאנאמיע א שטוים צוריק. די אידישע בירגער דארפען ניט מורא האבען פאר'ן חשד פון אולאיאלי־טעט ווען זיי וועלען מיט זייערע שטימען פראטעסטירען קעגען דיזע קאנסטיטו־ציאנעלע פארלעצונג.

אמת'ע פאטריאטען דארפען קעמפען פאר זייערע קאנסטיטוציאנעלע רעכט.

איז נאך פאראן א פראגע וועלכע פארטיי די אידישע בירגער דארפען שטיצען?

ניין! אלע אידען דארפען שטיצען די ליבעראלע פארטיי און נאכפאלגען די טראדיציע.

צוזאמען מיט אלע פראגרעסיווע עלעמענטען פון לאנד דארפען די אידי־שע בירגער קעמפען פאר דעם ליבעראל־יזם, פראגרעס און פראספעריטי.

דערצעהלונג וועגען 12 ניט דערשאסענע

(שלוס פון פיידזש 4

פאר, וואס זיי זענען געווען דעזערטירען (אויב זיי זענען דאס איבערהויפט גע־ווען!) מיט עטליכע טעג אדער וואכען ווענינער, ווי די, וואס דרעהען זיך נאך ארום אויף דער פריי, האבענדיג א ברירה זיך צוצושטעלען ערשט אין 11 טעג ארום, ד. ה., דעם פערטען אקטא, אהן מורא פאר א הארבע שטראף!

און ווייטער:

מארגען שוין מסתמא וועט ארויס א פירוש צום אמנעסטיע־דעקרעט. א פירוש, וואס וועט זיין גינסטיג פאר פער־זאנען פון דער קאטעגאריע, צו וועלכער עס געהערען די 12 שעדלעצער מיתה־ניקעס. אזוי האט מען מיך פארזיכערט הן אין פרעזידיום פון מיניסטערען־ראט, הן אין קריעגס־מיניסטעריום. מארגען וואלט מען אזוי־ארומעט די 12 אומגליק־ליכע ניט געטארט אומברענגען. מעג מען דאס טאן היינט?

— איך בין א מיליטער־מענש. אויף אונז מאכט דער טויט ניט קיין איינ־דרוק! — פרובט ער מיך אפצואווענדען.

— אויס'ן שלאכט־פעלד זענט איהר אן אפיציער.

— דא זענט איהר א מענש מיט מענשען־גלייך, און ס'איז אייער חוב צו ראטעווען אומגליקליכע, וואס דאר־פען געראטעוועט ווערען.

און איך באמיה מיך איהם צו איי־ברצייגען, אז אויב ס'איז מעהר ווי זי־כער דאס דער מלוכה־שעה, ווען ער זאל זיין דא, וואלט בלתי ספק ניט דערלאזט צו דער היינטיגער עקזעקוציע, האט זיין אדיוטאנט דאס רעכט און די שולדיגקייט, אפצוהאלטען די טראגעדיע.

זאל ער טעלעגראפירען אדער טעלע־פאנירען: דער מלוכה־שעה איז ניטא אין ווארשא, אבער מארגען, ווי ס'איז פעסט באשלאסען, וועט ארויס א צירקו־לאר, לויט וועלכען דער דעקרעט וועט חל זיין אויך אויף די ארויסגענעבענע טויט־אורטיילען. דעריבער איז נעוואנג־שען, אז די עקזעקוציע זאל אפגעלענט ווערען לכל הפחות אויף א טאג.

— ווען איך זאל דאס טאן, וואלט מען מיך געשטעלט פאר א גערעכט.

— איך בין אן אדוואקאט, און איך בין אייך ערב, אז איך וועל אייער פראג־עס געווינען...

די צייט שטעהט דערווייל ניט אויפ'ן אר־ט. ס'איז שוין נאך 4. ס'איז שוין האלב 5

מיין מיט־שמועסער וועט ניט טאן דאס, וואס ער טאר ניט. אבער איך זעה, אז ער איז געווארען אונרוהיג. עס ארט איהם. ער וואלט וועלען עפעס פארנעה־מען, און עס פארדריסט איהם, וואס ער האט ניט די מאכט דערצו...

* * *

— יא, מיר רעדען דא, און ס'קאן זיין, אז ס'איז שוין ניטא וועגען וואס... אפשר וואלטען מיר פריהער אנגעפרעגט שעלעפאניש, צי זיי לעבען נאך?

דער יונגער אדיוטאנט איז מסכים.

מיר פרובען אויף איין טעלעפאן — עס געהט ניט.

מיר נעהען איבער אין צווייטען צי־מער.

א קנאפע שעה נעהמט־צו בלי גוזמא, ביז מיר זענען פערבונדען מיט שעדלעץ.

— מיליטעריש געריכט!

קיין תשובה...

— הייסט אייך געבען די קאמענ־דאטור! — זאג איך אונטער, און דאס הארץ קלאפט ווי ביי א גזלן: ווער ווייסט, צי עמיצער איז נאך דא דארטען אין דער שעה!

נאך א פערטעל שעה — די קאמענ־דאטור רופט זיך אן!

דער אדיוטאנט פרעגט: וואס הערט זיך מיט די 12?

און ניט מיר איבער די תשובה: דער טויט־אורטייל איז נאך ניט אויסגע־פיהרט געווארען, אבער די עקזעקוציע וועט פארקומען אונגעפעהר אין א שעה ארום...

— זאגט, מ'זאל אפהאלטען! — רוף איך אויס.

ער וואקעלט זיך. ווארפט אויף מיר א שנעלען בליק. ווערט רויט — און ווי ניט מיט זיין שטימע, פעסט און ענער־גיש, באפעהלעריש, שרייט ער אריין אין טעלעפאן־רעהרעל:

— מ'דארף אפהאלטען די עקזעקו־ציע!

פון דארטען האט מען אפנים אנגע־פרעגט, ווער עס רעדט. — דער ענטפער איז געווען:

— עס רעדט די אדיוטאנטור פון אויבערשטען מאיטערפיהרער און מלוכה שעה... מ'דארף די עקזעקוציע אפהאל־טען...

אין א יאהר ארום, אין אמעריקא זייענדיג, האב איך שוין באגעגענט דער־טען עטליכע פון די דערמאנטע שעדלע־צער יונגעלייט.

* * *

דער הומאניטארער אדיוטאנט איז געווען:

דער זוהן פון איצטיגען מלוכה־פרע־זידענט מאשטשיצקי...

ווינדזאר־קוויבעס האי־וועי באלד פארענדיגט

די פראווינציעלע האי־וועי איז די וויכטיגסטע ארבייט וואס דער פאבליק ווארקס דעפארטמענט האט אונטער זיין יורישדיקציע, און די אויפזיכט איבער דעם איז די ספעציעלע ארבייט פון סעמועל סקווארס, דעפיוטי מיניסטער צו האנ. דאזשארדזש ס. הענרי וועלכער איז פראווינציעלער מיניסטער אף האי־וועיס און פבליק ווארקס.

ריידענדיג לעצטע וואך ביים דירעק־טארען לאנטשעען ביים עקזיבישען האט האנ. הענרי צווישען אנדערעס באקאנט געמאכט אז גאר אין ניכען וועט פארענ־דיגט ווערען די גרויסע פראווינציעלע האיוועי פון ווינדזשאר ביז דעם קוויבע־קער גרענעץ. ער האט אויך צוגעזאגט אנאנדער הויפט ארטערע פון טאראנטא דורך נארט וועסטערן אנטעריא, און אז זיין דעפארטמענט האט אן אידעע צו עפענען א קאונטרי ווענ פון גארט ביי צו די פלעצער וואס ליגען ווייט פון טייכען.

דער מיניסטער האט אנגעוויזען וואס פאר א נוטע ווירקונג דאס וועט האבען פאר די מאטארישטען און טוריסטען וועל־כע פאהרען מיט אויטאמאביליען.

ענטפערענדיג מר. ט. ע. מעקדאנעל, וויים־פרעזידענט און דזשענעראל מענע־דזשער פון דער קענעדיען פאסיפיק עקס־פרעס קאמפאניע וועלכער האט אין א רע־דע ביים עקזיבישאן געמאכט א שטארקע אטאקע פאר ניט שעהנער קאנקורענץ צווי־שען מאטאר־באס טראנספארטאציע און אייזענבאהנען, האט מר. הענרי צוגע־נעבען אז מעקדאנעל איז אין א סך שטע־לען גערעכט און ער האט אויסגעדריקט זיין סימפאטי מיט איהם. די פראווינציע־לע רעגיערונג, האט ער געזאגט טוט אלעס צו פארבעסערען די לאנד.

דער צווייטער רעדנער איז געווען ראבערט מיליר, געוועזענער עקזיבישאן פרעזידענט.

א בוך וועגען פאעזיע ארויס־גענעבען אין טאראנטא

אין טאראנטא איז נאר־וואס ער־שיענען א בוך מיט'ן נאמען „שמועסען וועגען פאעזיע און לעבען", פון דעם באר־קאנטען קענענדער פאעט בליס קארמאן.

דאס בוך איז א זאמלונג פון לעקר־ציעס אויבער דער דערמאנטער טעמא, מיט וועלכען נאמען דאס בוך איז באטי־טעלט, וואס קארמאן בליס האט געהאל־טען דאס פארגענענע יאהר אין דעם טאראנטער אוניווערזיטעט.

דער פארשטארבענער איז אלט גע־ווען 45 יאהר.

ארבייטער דערהרגעט ביי דער ארבייט

פרעד דייוויס, פון בערקלי סטריט, וועלכער האט געארבייט ביי דער סקאר־בארא האי־סקול, אויף דער קינגסטאן ראוד, איז אראפגעפאלען פון דאך פון דער בעביידע און איז שטערבליך פאר־וואונדעט געווארען. אין סט. מייקעלס האספיטאל וואוהין ער איז תיכף צוגע־נומען געווארען, איז ער באלד געשטאר־בען.

קונארד ליין
באצאהלטע טיקעטס היין און צוריק טיקעטס
קויפט פאראויסבאצאהלטע שיפסקארטען איצט פאר איירע פריינד און באקאנטע. די קונארד ליין האט בערעגטשעט פון איהרע אפיסעס אין אלע אייראפעאישע צענטערן, אריינגערעכענט רוסלאנד, אזקראינע און פוילען. — כשר עסען אויף אלע שיפען: אויסגעצייכענטע קאיוטעס פאר 2, 4 און 6 פערזאן אין דריטער קלאס, העכסט מאדערנע איינריכטונגען אין די קאיוטעס.
הין און צוריק שיפסקארטען צו רעדוצירטע פרייזען.
געלט שיקונג בליג און ניך צו אלע וועלט טייל. רוסלאנד אריינגע־רעכענט.
פאר רעיסט און אנדערע אינפארמאציעס, זיך ווענדען אים לאקאלען שיפס אגענט אין אונזער אפיס.
The ROBERT REFORD CO., Limited
217 בעי סטריט, טאראנטא.

גרויסער מאסמיטינג
היינט 8 אוועגט
— אין דער —
אנשי ענגלאנד שוהל
(ספעדיינג עוו.)
אראנזשירט פון דיזראעלי קלוב אין די אינטערעסען פון די קאנסערוואטיווע קאנדידאטען
אלע אידען זענען געלאדען צו קומען
די רעדנער וועלען זיין:
האנ. ע. כ. רייסמאן | מר. האסען
עקס מעיאר ניריי | מר. מעטיוס
האנ. וו. ה. פריים מ.פ. | קאלאנעל סאדי
א דריימאן, פרעזידענט. | ה. ה. זיוויין, סעקרעטאר.

לאנדאן, אנטאריא
די ראב ליבעראלע בודזשעטען פון 1925 און 1926 האבען רעדוצירט שטייערען אויף $55,000,000 יעהרליך.
שטימט פאר
DR. W. J. STEVENSON
און
ווייטערע טעקס פארקלענערונגען
וואס דער ראב ליבעראלער בודזשעט פון 1926 האט געטאן פאר קענעדיען אייגנוואוינער: —
צוויי סענט פאסטעדזש.
פארקלענערטע אינקאם טעקסעס.
ביליגערע אויטאמאביליען.
אפגעשאפט רעסטס־טעקס.
שטימט פאר דר. וו. דזש. סטיווענסאן

לאיער. לאסס
רום 36—37 איספיריעל באנק בילדינג, קארנער יאנג און
מעלעפאן עלגין 5419 — 5418 רעזידענץ מיין
בעלם צו לייען אויף מארגיידזשעס.

קעפטען דזשאנסטאן.
דער ליבעראלער קאנדידאט פאר וועסט סענטער.

אנדערש איז עס מיט די ליבעראלען.

ליבעראליזם איז ווי זיין נאמען דער היפך פון קאנסערוואטיזם. דער פראגרעס פון דער וועלט איז געקומען דורך ליבע־ראליזם. — דער פונדאמענט פון ליבע־ראליזם איז געבויעט אויף הומאניטעט, יושר, גלייכהייט און פראגרעס. — ווען מען בלעטערט די געשיכטע פון דער מערב־אייראפא עמאנציפאציאן, ווי אויך פון מזרח אייראפא — פון לעצטען און היינטיגען יאהר־הונדערט, זענען די הויפט העלדען געווען ליבעראלען. נעהמט א ביישפיעל רוסלאנד: די קאנסערוואו־טיווען ווערען פארטראטען פון אנטיסע־מיטען און צורדי היהודים קרושעוואן און שמאקאוו, דער ליבעראליזם פון פי־טער סטרוווע און מיליוקאוו. פון דער קאנסערוואטיווער זייט פאביעראנאס־

טער, אז מען דארף ניט זיין סטר־דענט פון פאליטישע עקאנאמיע צו זעהן דעם ליגען.

אז דאס לאנד איז אין א בעסערען צושטאנד ווי עס איז געווען מיט פיער יאהר צוריק, קאן מען זעהן פון דעם כא־ראמעטער פון האנדעל, ווי דער עקספארט האט איבערשטייגט דעם אימפארט מיט הונדערטער מיליאנען, וועלכער איז דער זיכערסטער אנווייזער אויף דעם פראג־גרעס. — די ווערט פון קאנארער דאלאר האט איבערשטייגט דעם אמעריקאנער דאלאר, דאס רייכסטע לאנד אין דער וועלט. דער פארנרעסערטער איינקונפט פון די באהנען, ספעציעל פון די ק. נ. ר. וועלכעס איז פאר זיך זעלבסט א דעווא־לוציע. אנשטאט א דעפיציט פון 11 מי־ליאן דאלאר, א פראפיט פון 32 מיליאן דאלאר. עס האלט שוין נאהענט, אז די באנקראטירטע ירושה, זאלען ווערען זעלבסטשטענדיג און קאנען דעפען אלע פיקסט טשארדזשעס און פראצענט אויף דער אינוועסטענט. די בעף סטאטיס־טיקס ווי אויך די פארקלענערטע צאהל פון ביזנעס־פעהלערען ציינען אלע אן א פארבעסערונג. — דער גרעסטער בלאף איז, דער ויצעקו פון די אויטאמאביל מאנגאטען. ניט נאר זענען זיי ווייט פון אונטערגאנג, נאר זיי האבען געהאט דאס בעסטע יאהר אין דער געשיכטע פון אויר־טאמאטיוו אינדוסטריע.

די דזשענעראל מאטאר פון אשא־ווא, וועלכע האט טשעמפיאנירט דעם קאמף קעגען דעם ראב בודזישעט, מיט דער אימפאזאנטער דריי־טויזענדער דע־לעגאציע קיין אטאווא, האט געגעבען איהרע שערהאלדערס 50 פראצענט פרא־פיט פאר לעצטען יאהר (יעדער שער־האלדער האט באקומען א האלבע שער צו יעדע שער אלס א פ־עמיום). שטעלט זיך פאר די מורא אז פארד אף דיטראיט, דזשענעראל מאטארס אף אמעריקא, און די איבעריגע, וועלען ארויסטרייבען זיך זעלבסט פון ביזנעס אין קענערע! און אזוי דארפען גענומען ווערען ערנסט די קראקאדיל טרעהרען פון די קאנסערוואו־טיווען אויף חרבן ביתר, — מיר זעהען שוין דעם ענטפער פון דעם וואס אלע מאנופעקטשורערס פון אויטאמאביל־ען פארגרעסערען זייערע פעבענס. די ג. מאטאר האט אין מאנאט יוני פארקויפט 60 פראצענט מעהר אויטאמאביליען ווי אין יוני 1925. — דאס איז א כאראק־טעריסטישע אפשאצונג פון דער עהרליכ־קייט פון דער קריטיק אויף דעם ראב־בודזישעט. און צום לעצט די בינג אישו־. — דער בעסטער מיטעל אין אימער גע־ווען אפצוטאן אלע מעשי הערתעים אונ־טער דעם צודעק פון דעם פלאג און די מאסקע פון פאטריאטיז